

Käibemaksuseaduse muutmise seaduse seletuskiri

1. Sissejuhatus

Käesoleva seaduseelnõu eesmärk on muuta käibemaksuseadust, langetades restorani- ja toitlustusteenuse käibemaksumäära seniselt 24 protsendilt 13 protsendile. Muudatus ei kohaldu alkoholsete jookide pakkumisele.

Eestis on viimastel aastatel oluliselt kasvanud toitlustusettevõtete tegevuskulud, sealhulgas tööjõu-, tooraine-, energia- ja muud sisendkulud. Samal ajal on vähenenud tarbijate ostujõud ning toitlustusteenuse hinnatõus on piiranud nõudlust. See on halvendanud toitlustusettevõtete majanduslikku toimevõimet ja suurendanud survet ettevõtete tegevuse jätkusuutlikkusele.

Eesti Hotellide ja Restoranide Liidu 2026. aasta mõjuanalüüsi kohaselt langes toitlustussektori kasumimarginaal 2025. aastal ligikaudu 1,4 protsendini ning sektori kogukasum vähenes aastaga ligikaudu 65 protsenti. Samal ajal kasvasid toidu ja mittealkohoolsete jookide hinnad ning tööjõukulud, mis suurendasid ettevõtete kulusurvet ja raskendasid kasvavate kulude täielikku ülekandmist tarbijahindadesse.

Toitlustussektori keerulist olukorda on kajastatud ka avalikkuses. Kasvavate kulude ja väheneva nõudluse tõttu on mitmed Eesti restoranid ja toitlustusettevõtted oma tegevuse lõpetanud või kaalunud tegevuse lõpetamist. See mõjutab lisaks ettevõtjatele ka sektori töötajaid ning vähendab toitlustusteenuste kättesaadavust.

Seaduseelnõu lähtub vajadusest vähendada toitlustusteenuse hinnasurvet, parandada elanike ostujõudu ning toetada Eesti toitlustussektori majanduslikku toimevõimet ja konkurentsivõimet.

2. Seaduse eesmärk

Seaduse peamised eesmärgid on:

vähendada restorani- ja toitlustusteenuse lõpphinda ning parandada elanike ostujõudu;

toetada toitlustusteenuse kättesaadavust;

parandada toitlustusettevõtete majanduslikku toimevõimet ja konkurentsivõimet;

aidata säilitada toitlustussektori töökohti;

vähendada toitlustusettevõtete kulusurvet;

toetada toitlustussektori majandusaktiivsust ja ettevõtete jätkusuutlikkust;

pidurdada toitlustusteenuse hinnasurvet ning toetada sisenõudlust.

Tegemist on universaalse meetmega, mille rakendamine ei eelda eraldi toetussüsteemi loomist ega olulise täiendava halduskoormuse tekitamist.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga muudetakse käibemaksuseadust ning kehtestatakse restorani- ja toitlustusteenusele 13-protsendiline käibemaksumäär. Alkohoolsete jookide pakkumisele vähendatud käibemaksumäära ei kohaldata ning nende suhtes jääb kehtima üldine käibemaksumäär.

Eelnõu kohaselt rakendub vähendatud käibemaksumäär restorani- ja toitlustusteenusele kui tervikule. Mõiste „restorani- ja toitlustusteenus“ sisustamisel tuleb lähtuda Euroopa Liidu käibemaksuõigusest, sealhulgas nõukogu rakendusmääruse (EL) nr 282/2011 artiklist 6, mille kohaselt hõlmab selline teenus toidu või jookide pakkumist inimtarbimiseks koos piisavate tugiteenustega, mis võimaldavad nende kohest tarbimist. Üksnes toidu või joogi üleandmist, millega ei kaasne vajalikke tugiteenuseid, ei käsitata nimetatud sätte tähenduses restorani- või toitlustusteenusena.

Toitlustussektori puhul on Eesti olukord ebasoodne. Eesti Hotellide ja Restoranide Liidu mõjuanalüüsi kohaselt on Eesti toitlustuse käibemaksumäär Euroopa Liidu kõrgeimate seas ning mitmed Euroopa Liidu liikmesriigid rakendavad toitlustusele vähendatud käibemaksumäära, sealhulgas määrasid, mis jäävad ligikaudu 10–13 protsendi vahele.

Eelnõuga kavandatud käibemaksumäära langetamine aitab vähendada toitlustusteenuse maksukoormust ning loob eeldused selleks, et maksulangetus kandub vähemalt osaliselt edasi tarbijahindadesse. Samuti võib väiksem maksukoormus suurendada nõudlust, toetada ettevõtete käivet ja parandada sektori majanduslikku jätkusuutlikkust.

Toitlustussektori keerulist olukorda kinnitab ka ettevõtete käibe ja kulude areng. 2025. aastal vähenes sektori käive 1,6 protsenti ning neljandas kvartalis 4,6 protsenti, samal ajal kui olulised sisendkulud jätkasid kasvamist. Käibemaksumäära langetamine annab ettevõtetele võimaluse suunata osa maksukoormuse vähenemisest hindadesse või kasutada seda majandusliku toimevõime parandamiseks, sealhulgas töökohtade säilitamiseks ja investeeringuteks.

4. Seaduse mõjud

Käibemaksumäära langetamise peamine otsene mõju on restorani- ja toitlustusteenuse maksukoormuse vähenemine. Selle tulemusena võib väheneda teenuse lõpphind ning paraneda tarbijate ostujõud.

Maksulangetuse tegelik mõju tarbijahindadele sõltub sellest, millises ulatuses suunavad ettevõtted käibemaksumäära vähenemise lõpphindadesse. Samuti võib osa maksulangetusest jääda ettevõtete majandusliku olukorra parandamiseks, arvestades sektori viimaste aastate kasvanud kuluraset.

Toitlustussektori puhul aitab käibemaksumäära langetamine vähendada ettevõtete maksukoormust ja parandada nende võimet säilitada töökohti ning jätkata tegevust. EHRL-i mõjuanalüüsi keskse stsenaariumi kohaselt võib meetmega kaasnedes toitlustussektoris ligikaudu 2800 täiendava töökohta säilimine või tekkimine ning sektori lisandväärtuse

suurenemine ligikaudu 21 miljoni euro võrra aastas. Tegemist on mudelipõhise hinnanguga, mille tulemused sõltuvad kasutatud eeldustest.

Madalama käibemaksumäära mõju ei piirdu ainult toitlustusettevõtetega. Toitlustussektor kasutab sisendina muu hulgas kodumaiseid toidukaupu, põllumajandussaadusi, energiat, transpordi- ja muid äriteenuseid. Seetõttu võib sektori majandusaktiivsuse suurenemine avaldada positiivset mõju ka teistele majandusharudele.

5. Mõju riigieelarvele

Käibemaksumäära langetamisega kaasneb riigieelarvele otsene mõju käibemaksutulu vähenemise näol.

Toitlustusteenuse käibemaksumäära langetamise puhul on Eesti Hotellide ja Restoranide Liidu mõjuanalüüsi kohaselt meetme keskse stsenaariumi netomõju riigieelarvele ligikaudu 44,8 miljonit eurot aastas. Hinnangus on arvestatud lisaks otsesele käibemaksulaekumise vähenemisele ka tarbimise, tööhõive, tööjõumaksude laekumise ja ettevõtete majandusliku olukorra võimalikku muutust.

Meetme tegelik mõju riigieelarvele sõltub muu hulgas sellest, kui suur osa käibemaksumäära langusest kandub tarbijahindadesse, kuidas muutub toitlustusteenuse tarbimise maht ning milline on mõju ettevõtete käibe- ja tööhõivele. Suurem tarbimine ja paranenud ettevõtlusaktiivsus võivad suurendada teiste maksude, sealhulgas tööjõumaksude laekumist ning seeläbi osa otsesest käibemaksutulu vähenemisest kompenseerida.

6. Rakendamine ja jõustumine

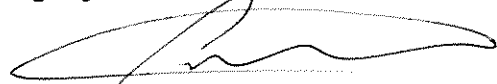
Seaduse rakendamisega ei kaasne olulist täiendavat halduskoormust, kuna tegemist on olemasoleva käibemaksusüsteemi raames rakendatava vähendatud maksumääraga.

Käibemaksumäära muudatuse rakendamisel on oluline jälgida selle mõju toitlustusteenuse tarbijahindadele ning maksulangetuse tegelikku ülekandumist hindadesse. Samuti on oluline hinnata meetme mõju toitlustussektori käibe- ja tööhõivele ja ettevõtete majanduslikule jätkusuutlikkusele.

Seadus on kavandatud jõustuma 1. juulil 2027.

Algataja: Eesi Keskerakonna fraktsioon

16. september 2026. a.

Lauri Laats

Eesti Keskerakonna fraktsioon